سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۱، دی ۱۴۰۱، ۱۰۰۶-۱۰۰۵

چگونه یک مروری بر کتاب بنویسیم؟

How to Write a Book Review?

محسن رضائیان[۱]

Mohsen Rezaeian

در یکی از سخن‌های سردبیری مجله دانشگاه، به توضیح انواع مقالات غیر پژوهشی (Non-research articles) پرداختیم. در همان جا توضیح دادیم که یکی از انواع مقالات غیر پژوهشی بسیار مهم که می‌تواند توسط دانشمندان نوشته شود، مقالات مروری بر کتاب (Book Review) است [۱]. علاوه بر این، تاکنون نیز برای آشنایی هر چه بیشتر خوانندگان فرهیخته مجله دانشگاه، هفت مقاله مروری بر کتاب را به چاپ رسانده‌ایم [۸-۲]. نگارش این گونه مقالات، از چنان اهمیتی برخوردار است که نگارنده، اولین مقاله به زبان انگلیسی در زندگی حرفه‌ای خود را، به نگارش یک مقاله مروری بر کتاب اختصاص داده است [۹]. از همین رو، هدف از نگارش این سخن سردبیری، توضیح دقیق از نحوه نگارش یک مقاله مروری بر کتاب می‌باشد. همچنین، این مقاله، فراخوانی است که به وسیله آن از تمام خوانندگان و نویسندگان مجله دانشگاه در خواست می‌گردد تا نسبت به نگارش و ارسال یک مقاله دقیق مروری بر کتاب، اقدام نمایند.

در مقالات مروری بر کتاب، هدف این است که یک دانشمند، کتابی را که به تازگی در حوزه تخصصی خود منتشر شده است را به دقت و به شکل نقادانه‌ای مطالعه نماید. بر اساس این مطالعه دقیق و نقادانه است که وی می‌تواند یک ارزیابی جامع، موشکافانه، دقیق اما کوتاهی از کتاب را برای سایر همکاران خود تهیه و ارائه نماید. در این ارزیابی، وی ابتدا به معرفی مشخصات دقیق کتاب مورد نظر خود می‌پردازد. اینکه موضوع کتاب چیست؟ توسط چه کسانی به رشته تحریر در آمده است؟ خوانندگان کتاب شامل چه کسانی می‌شوند؟ کتاب توسط چه انتشاراتی و در چه زمان و مکانی به چاپ رسیده است؟ و اینکه آیا نوبت اول انتشار کتاب یا نوبت‌های بعدی آن است. اگر نوبت‌های بعدی است، نوبت چندم را شامل می‌شود؟

پس از این مقدمه اولیه که به معرفی جامع کتاب می‌پردازد، فرصت آن فرا می‌رسد که به چهارچوب و ساختار کتاب، پرداخته شود. برای مثال، پیام‌های مهم و اصلی کتاب چیست؟ کتاب، چند فصل را شامل می‌شود و هرفصل، به چه موضوعی پرداخته

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-11]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1401.21.10.1.6]
[DOI: 10.52547/jrums.21.10.1005]

است؟ شیوه نگارش فصول مختلف کتاب، چگونه است؟ استنادهای مورد استفاده در کتاب، در مجموع چگونه است؟ اگر قبلاً کتاب یا کتب مشابهی در این زمینه چاپ شده است، تفاوت کتاب حاضر در مقایسه با سایر کتب چاپ شده در چیست؟ و در مجموع، نقاط قوت کتاب حاضر شامل چه مواردی می‌شود؟

پس از ارائه یک گزارش کامل از ارزیابی کتاب و جنبه‌های مثبت آن، اکنون نوبت به آن می‌رسد که در درباره‌ی نقاط ضعف احتمالی کتاب نیز، مطالبی را عنوان کرد. برای مثال، آیا کتاب موضوع مهم یا نسبتاً مهمی را از قلم انداخته است؟ آیا نویسندگان کتاب می‌توانستند توضیحات خود را پیرامون یک نکته، به شیوه‌ی جامع و دقیق‌تری ارائه نمایند؟ آیا آن‌ها می‌توانستند از منابع بیشتری استفاده نمایند؟ آیا آن‌ها می‌توانستند از منابع به‌روزتری استفاده نمایند؟ آیا جای خالی یک فصل، یا یک نکته مهم به چشم می‌خورد.

برای نمونه، در دومین مقاله مروری بر کتابی که راقم این سطور به زبان انگلیسی، پیرامون کتاب "اپیدمیولوژی به زبان ساده" به رشته تحریر در آورده است، یکی از نکات جا افتاده در کتاب، نپرداختن به تاریخچه دانش اپیدمیولوژی، قلمداد شده است [۱۰]. در انتهای یک مقاله مروری بر کتاب نیز، راقم آن باید در مجموع پیشنهاد نماید که آیا تهیه و خواندن کتاب را برای همکاران متخصص خود، پیشنهاد می‌نماید؟ و اگر آن‌ها باید به هنگام خواندن کتاب به نکات خاصی توجه نمایند، آن نکات چیست؟

همان‌طور که در ابتدای این سخن سردبیری به آن اشاره گردید، با توجه به اهمیت نگارش مقالات مروری بر کتاب، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان آمادگی خود را برای انتشار این قبیل مقالات که با دیدی عالمانه و نقادانه نوشته شده باشد را اعلام می‌نماید.

References

[1] Rezaeian M. Non-Research Articles. *JRUMS* 2014; 13 (1): 1-2.

[2] Rezaeian M. A Review on the International Handbook of Suicide Prevention: Research, Policy and Practice. *JRUMS* 2019; 17 (10): 985-6.

[3] Rezaeian M. A review on the book “Contemporary Human Geography: Culture, Globalization, Landscape”. *JRUMS* 2016; 15 (4): 377-8.

[4] Rezaeian M. A review on the Book "Clinical Epidemiology". *JRUMS* 2016; 14 (11): 997-8.

[5] Rezaeian M. A Review on the book “Medical statistics at a Glance”. *JRUMS* 2015; 14 (8): 709-10.

[6] Rezaeian M. A review on the book “Modern Epidemiology”. *JRUMS* 2015; 14 (3): 253-54.

[7] Rezaeian M. A review on the book “Human Geography: People, Place and Culture”. *JRUMS* 2014; 13 (6): 577-8.

[8] Rezaeian M. A Review on the “Encyclopedia of Epidemiology”. *JRUMS* 2014; 13 (3): 305-6.

[9] Rezaeian, M. Review of the book: An introductory guide to disease mapping. *Stat Methods Med Res* 2001; 10: 445-6.

[10] Rezaeian, M. Review of the book: Epidemiology for the Uninitiated. *Stat Methods Med Res* 2004; 13: 243.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-11]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1401.21.10.1.6]

[DOI: 10.52547/jrums.21.10.1005]